

EL

MAGAZÍN

Divendres, 30 d'agost de 2021

**Any Joan
Triadú**

JOAN TRIADÚ A LA CASA D'ESTIU DE CANTONIGRÓS. L'ANY 2001
(FOTO JOAN PUJOL)

ENTREVISTA

JOAN JOSEP ISERN

“Joan Triadú és un dels referents ètics més potents que ha tingut Catalunya els últims cent anys”

Aquest divendres es compleixen exactament cent anys del naixement del pedagog i crític literari Joan Triadú, personatge fonamental en la represa de la cultura catalana de la postguerra i referent indiscutible fins a la seva mort, l'any 2010. El comissari dels actes de l'Any Triadú, el també crític i escriptor Joan Josep Isern, parla de la seva figura. Recordem també Triadú a través de tres textos que fan referència al Ripollès, Osona i el Vallès: records de la seva infància a Ribes de Freser, del bombardeig de Granollers l'any 1939 quan hi feia de mestre i de la creació del concurs literari de Cantonigròs.

**Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Albert Llimós**

Quin és el gran llegat que ens va deixar Joan Triadú?

Crec que en Triadú és un dels referents ètics més potents que ha tingut Catalunya els últims cent anys.

Ara no em parla de literatura, precisament, sinó d'ètica...

Sí, perquè Joan Triadú era un home que jo he definit a vegades com un dau amb totes les seves cares. I a totes les cares hi ha bon joc. És mestre i pedagog, escriptor, traductor, crític literari, defensor aferrissat de la llengua, activista cultural... De fet, seguint la seva trajectòria es podria escriure la història de la resistència cultural a l'interior davant de la dictadura. I sempre, al voltant de tot, hi ha la idea de fer bé les coses, amb un punt d'exigència i seriositat.

“Tot s'ha de fer com si fos l'última vegada, així ens acostem a l'excel·lència”, deia.

Aquest llegat crec que encara avui s'ha de defensar, i fa que el centenari de Joan Triadú tingui tot el sentit.

Neix a Ribes, a la colònia de Can Recolons, una fàbrica de filatura. Triadú no prové d'un entorn cultural privilegiat. “Jo vinc de baix”, deia.

Curiosament era fill únic, una situació poc habitual a l'època. Quan té tres anys, el pare ha d'anar-se'n a Barcelona, i al cap d'un any el segueixen la mare i ell. S'instal·la a Gràcia, on viurà en diferents adreces fins la seva mort l'any 2010.

Aquest noi vol ser mestre. I ho serà, molt

jove. Com és que Joan Triadú ja fa de mestre amb només 17 anys?

Comença a fer de mestre l'any 1938, quan de resultes de la Guerra Civil han enviat molts mestres cap al front. Hi ha dèficit de professorat a les escoles, i lògicament, els que hi entren han de ser joves. La Generalitat convoca unes places de mestre de català, ell s'hi presenta i la guanya. Li signa el títol el mateix Pompeu Fabra, possiblement una de les últimes accions administratives que fa... Poc després, la Generalitat els renomena com a mestres d'ensenyament general i els dona destinació. A Triadú li toca l'escola Ferrer i Guàrdia de Granollers. Li va anar d'un pèl de no ser mobilitzat: si hagués nascut tres mesos abans, li hauria tocat la Lleua del Biberó i potser avui no estaríem parlant.

Potser no ens imaginem el trencament que va suposar per a aquesta generació formada en el catalanisme republicà l'arribada de la dictadura i la voluntat d'anorrear la cultura catalana...

Sí, però qui porta la llavor difícilment la deixa morir. L'any 1939, quan la guerra s'acaba, empenirà els estudis universitaris de Filosofia i Lletres, branca de llengües clàssiques. Soltava que el noi d'una família humil de Gràcia es dediqués a aquesta especialitat. Fins a l'any 1942 cursa la carrera, tot i que a finals de 1939 té els primers símptomes lleus de la tuberculosi. Però pot fer tota la carrera, i l'any 1943, amb el títol a la butxaca, comença a donar classes en una acadèmia. No s'hi està més de quinze dies: li han de fer un pneumotòrax, operació que en aquell moment era a vida o mort. Fins i tot li donen l'extremunció,

però se'n surt. I llavors li recepten mig any de repòs absolut. Quan passa aquest temps, algun dels metges té la idea de portar-lo al Collsacabra perquè diuen que hi ha un aire sec i pur.

Comença la seva llarga relació amb Cantoni-gròs, on crea el Concurs Literari Parroquial. Per què un certamen d'un poble petit s'acaba convertint en un fet històric en la literatura catalana?

S'allargarà durant 25 anys. Els dos o tres primers anys comença d'una forma molt modesta, discreta. Però és la primera ocasió en què es pot fer una activitat literària, de creació. Una absoluta novetat en aquell moment. I va començar a atreure noms més o menys coneguts, començant per Carles Riba. Tots els escriptors que no són a l'exili acaben passant per Cantoni-gròs. Al principi, ni en Triadú ni en Jordi Parcerisas no n'eren conscients, però després ja veuen que allò té una importància. I demanen el suport del bisbat de Vic. En les fotografies d'aquella època sempre hi surten una o dues sota-nens. I sort n'hi va haver.

Vist amb la perspectiva actual, quina importància van tenir els concursos de Cantoni en el context en què tenien lloc?

La cultura catalana estava somorta, amb molta gent a l'exili, a la presó o, pitjor, morta. I els que quedaven aquí, amagats a casa. El paper d'en Triadú va ser fer de node d'unió entre la cultura d'abans de la Guerra Civil i les generacions que començaven. Els concursos de Cantoni són l'element que dona sentit a aquesta unió.

Triadú vol fixar el cànon, allò que al seu entendre excel·leix en el panorama literari, i ho fa amb dues antologies, una de narrativa curta i una altra de poesia a principis dels anys 50. Creen polèmica. "Triadú tria dur", es diu.

Hi ha una actitud que hereta, claríssimament,

de Carles Riba. Creu que ja està bé que entre tots ho fem tot... però fem-ho bé. No *com si fóssim* sinó perquè *som* una cultura de la mateixa dimensió que les que tenim al voltant. En les seves memòries diu: "Som una cultura i una llengua independents". I aquest és un dels grans missatges d'en Triadú. Aqueta exigència, l'absoluta creença de què no som una cultura de peatge que ha de demanar permís per fer o dir no sé què. Amb la dimensió que tenim, però sense l'autoodi que tant ens caracteritza.

Quan tria escriptors per a les seves antologies, ho fa només en funció de la qualitat...

Llegia tres llibres cada dia, en l'època de la "feliç convalescència" a Cantoni. Té tot el bagatge. I entre 1948 i 1950 se'n va dos anys a fer de professor de Liverpool. La vida li regala dos anys més de lectures. A la biblioteca Harold Cohen de la universitat, hi descobria llibres d'autors d'aquí però que no arribaven a Catalunya. Per tant, s'ha anat formant un criteri.

Tot i això, les antologies van crear polèmica...

Evidentment. Si fas una antologia de literatura medieval ningú no es queixa. Però ell en fa dues de contemporànies, en les quals se la juga. Triadú sabia quin pa s'hi donava: a la introducció ja diu que una tria literària contemporània està cridada a la polèmica. Com també diu, en el to evangèlic propi de l'època, que parlant de poesia ningú no ha dit que s'hagi de venir a posar la pau. Llenguatge de l'època, però amb una idea molt actual.

Qui destacava, en les antologies? Quin era el seu màxim referent?

Si mira l'antologia de poesia d'entre 1900 i 1950, veurà que el capítol del mig és dedicat a un sol poeta: Carles Riba. Gràficament, ve a dir que és l'eix sobre el qual pivota aquest període. Això ho afirma un jove que no té encara 30 anys, i en un moment en què Riba tampoc és excessivament conegut. Ha tornat de l'exili l'any 1943, i la seva poesia no té res de superficial. Els capparets de la poesia del moment –Carner i Sagarra– hi són, però no en aquest paper central. Això sacseja el món literari. També per les apostes que fa de gent nova. En l'antologia de contes, un escriptor que viu exiliat a Mèxic, Pere Calders. Si algú el defensa, és Triadú. La polseguera que generen les antologies és considerable, fins i tot amb cartes als diaris o amenaces des de la premsa del Movimiento. Però Triadú continuarà fent crítica fins al final de la seva vida. La darrera, es publica pòstumament.

"Quan jo vaig néixer, el 30 de juliol de 1921, a Ribes de Freser no hi havia, segons he pogut saber de molt bona font, cap mena de guarderia infantil, en el sentit actual. La fàbrica, però, havia tingut fins a la guerra del 1936, un servei elemental per als més petits i, més endavant, una escola i tot. Hi havia àvies o ties solteres que s'estaven a casa mentre els pares eren fora, treballant, i encara es podia comptar amb dones grans que es dedicaven, per un petit sou, a atalaiar criatures d'altri, més d'un nen alhora, de parents o veïns. Com explica Agustí Pons a *L'impuls obstinat*, vaig néixer una mica més amunt del portal de la colònia, en una de les cases de dos pisos que hi ha pujant a la dreta. El carrer no tenia nom, encara."

Memòries d'un segle d'or. Barcelona, Ed. Proa, 2008

RIBES DE FRESER

"Avui ha estat el dia pitjor que he passat en aquesta fins ara tranquil·la població. Granollers ha estat intensament bombardejat, per primera vegada, per l'aviació enemiga. Cinc avions han sembrat la mort i la desolació a milers de persones! (...) Ha estat al matí, sí, al matí, a ple sol, un dia com els altres, amb tots els mestres al pati de l'escola. Toquem el xiulet i formem files. Entrem a l'edifici. Nosaltres som els tercers d'entrar per número d'ordre. Som a dins, sentim que passen els avions però no em fem cas. Comencem a pujar l'escala, ja som a mitja escala, i de sobre l'explosió terrible, seca, tallant, seguida d'altres i del soroll esberlat de les cases que cauen. A terra tots!"

Dies de memòria 1938-1940: Diari d'un mestre adolescent. Barcelona. Ed. Proa, 2001.

GRANOLLERS

"La idea de fer un concurs de poesia sorgí de dos joves que sojornaven a Cantoni per motius de salut. S'hi havien conegut, i en les llargues estones de repòs a què els obligava la convalescència de llur malaltia s'havien fet molt amics, malgrat que un d'ells s'estava en una fonda del poble, tot sol, i l'altre vivia amb algun familiar en una torre una mica separada de la població. Es deien, per ordre d'edats, Joan Triadú i Jordi Parcerisas. El primer fou el qui s'encarregà de la realització: en parlà amb el senyor rector de la parròquia, mossèn Feliu Vila, no pas perquè el projectat concurs hagués d'ésser de caràcter religiós, sinó perquè només l'autoritat eclesiàstica podia, fins a cert punt, emparar un acte cultural sense passar per l'autoritat civil (...)."

El Collsacabra. Barcelona, Ed. Proa, 1994

CANTONIGRÒS

OPINIÓ

Francisco Castro

DES DEL DRON

Aprenent a dividir

La vida va tan de pressa que el que ara és pura i vibrant actualitat demà és juràssic. La *tuiterització* del món a uns pocs caràcters implica que el nostre cap cada cop es torni més petit també en tot allò que es refereix a emmagatzemar dades i, sobretot, a analitzar-les. I així, creix la desmemòria i tot sembla que res no tingui a veure amb res. I és per això que no ens explota el cervell en veure partits polítics votant en contra de tot allò que abans defensaven, o líders de governs dient qualsevol bajanada que no resisteixi la més mínima auditoria lògica. Gilles Lipovetski, el gran filòsof francès, acaba de publicar un llibre sobre allò que ell anomena la "societat de la seducció", en què no importa un pebrot (de Padrón o d'on sigui) el nivell del discurs polític, sinó que s'adapti al que la gent vol sentir. I el que la gent vol sentir, sembla ser, són discursos simples, solucions ràpides i efectives (encara que no siguin realitzables), aquesta mena de coses. Així, partits com Vox creixen. I l'esquerra, acostumada a discursos teòrics seriosos, trontolla electoralment, entre altres coses perquè ja gairebé ningú les entén. És fàcil entendre Ayuso, simple com una ameba en les coses que diu. Altres plantejaments, que impliquin haver de comprendre dues o més subordinades, estan

condemnadés al fracàs.

Tot això és, en el fons, per parlar de la famosa "divisió de la societat catalana", ja ho saben, aquest mantra que PP, Ciutadans, Vox i força PSOE esgrimixen cada poc temps per explicar-ho tot. Des d'un boicot fins al canvi climàtic, de la manca de suport al govern de la Generalitat a l'augment del preu del

Qui divideix, si és que ho està la societat catalana? Qui és lleva al matí pensant "separaré la societat catalana"

bròquil. Tot és perquè el nacionalisme, ja ho saben, Satanàs, divideix la societat catalana. Com si no hi hagués societats dividides. Totes ho estan. Pensen en Galícia, des d'on els escric i on el PP té majories absolutes des d'abans que l'ésser humà descobrís el foc. Això vol dir que és la meua, una societat no dividida? Doncs mirin, el PP té majoria absoluta a Galícia, però no governa a cap ciutat. Com ho llegeixen. El partit que gover-

na amb majoria absoluta al meu país no governa a cap ciutat. I quan dic cap vull dir això: en cap. El seu poder se sustenta, diguem-ne, en allò rural. En una població envellida. Però allà on es mou el diner, la indústria, la cultura, allà, el PP no la rasca. Està tot en mans del PSOE o del BNG. És Galícia una societat unida? Doncs deu ser que no. Així doncs, fem alguna cosa més que titulars per al Twitter i expliquem les coses com són. Qui divideix, si és que ho està, la societat catalana? Sánchez amb els seus indults o l'independentisme amb les seves legítimes aspiracions secessionistes? Qui es lleva al matí pensant "separaré la societat catalana"? Doncs, com sempre, fem, com deia Nietzsche, una mica de genealogia, o, per dir-ho en termes d'estar per casa, mirem què va passar abans d'ara. I el que va passar és que fa molts, però molts anys, un partit que governava un tal Rajoy es va posar a recollir firmes contra l'Estatut que democràticament la societat catalana havia aprovat. I aquest partit va portar el cas als tribunals. I aquí Començà Tot.

Si volen trobar un responsable de la divisió, els puc dir que les Arrimadas, els Casados i Abascals estan buscant en la direcció equivocada. Una mica de memòria, si us plau...

Lluís de Planell

Ensenyar a perdre

El gran èxit dels ciclistes professionals d'alt nivell es mesura per les vegades que han guanyat el Tour de França. El guanyador de la prova francesa l'any 1988, Perico Delgado fa uns dies va fer unes declaracions interessants. Va dir que als esportistes se'ls ensenya a guanyar però no a perdre. Ho argumentava en el fet que ell va guanyar un cop el Tour però que en total hi va participar 11 vegades.

Sembla absurd ensenyar a perdre, no cal fer res per perdre, però el que certament és complicat és saber perdre quan només t'has preparat per guanyar. Després d'una derrota no es pot dir allò de no passa res un altre dia tindràs més sort si el plantejament inicial només tenia l'objectiu de la victòria. És veritat que la fita d'un esportista és guanyar, ser el primer, sumar més que els altres, però la preparació hauria de preveure que el no aconseguir-ho pot portar decepcions –segur–, atacs d'ansietat i les ganes de deixar-ho tot.

El plantejament de l'esportista s'ha

de centrar en ser el millor però és que a vegades una derrota pot ser un tresor de cara al futur. Saber perdre, que és molt difícil, pot esdevenir el camí a la victòria futura. Cal trobar la frontera entre el no admetre la derrota amb el conformisme, la falta d'ambició o l'absència de motivació. És impossible que un esportista no implicat aconseguixi victòries que l'engresquin, sense ambició res no és possible. En totes les modalitats esportives veiem que es produeixen victòries inesperades, de fet, una bona part dels ingressos de les cases d'apostes arriben pel risc que pren el client d'aquestes cases a les possibilitats d'aconseguir un resultat impossible.

La victòria inesperada sol arribar per aquell que és conscient que les seves possibilitats són escasses o gairebé nul·les. Aquí potser que es sumin la il·lusió per assolir l'impossible dels uns, amb l'excés de confiança dels que donen la victòria per feta. Dues situacions clarificadores. Ilena Issinbaieva rècord mundial en

salt de perxa (5.06), en plena final del Jocs Olímpics d'Atenes del 2004 va fer dos intents nuls, de manera que li quedava un sol salt abans de ser eliminada. L'atleta russa es va arriscar, segura de si mateixa però pensant que ho podia perdre tot; va decidir demanar posar la perxa a 4.91. Ho va aconseguir, va guanyar la medalla d'or. Una situació contrària és la d'atletes de 200 i 400 metres carregats de fracassos que decideixen passar a les proves llargues i en 3.000, 5.000 i 10.000 metres i es converteixen en campions.

Després d'anys de seguir l'esport podria parlar de molts esportistes que han deixat la pràctica de qualsevol especialitat perquè no van assumir que podien perdre, i ho van fer quan segur que tenien aptituds per obtenir millors resultats. En Perico Delgado té raó, la formació integral de l'esportista hauria incloure l'acceptar que una derrota, i fins i tot diverses derrotes, poden ajudar la persona a trobar el camí correcte en la seva vida esportiva i emocional.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Fent amics

S'ha instal·lat com un fet habitual, normal, el tractar des del govern català amb menyspreu i de manera petulant tot allò que ve del govern de l'Estat o bé d'altres comunitats autònomes. Es fa fins i tot en moments crucials i quan es posen en risc la defensa dels interessos econòmics i polítics de la societat catalana. Encara que vol ser una mostra més de punyeteria i envaniment per a consum intern, resulta ben poc intel·ligent. La negativa a assistir a la conferència de presidents convocada per Pedro Sánchez vol ser una evidència més –com si en faltessin– d'una singularitat mal entesa, que consisteix a afirmar un supremacisme, un no sotmetre's a les formes generalment establertes que, al capdavall, acaba per resultar ofensiva per als altres. Però ho és també per a tots aquells que no ens sentim representats quan el govern es mostra innecessàriament desconsiderat o poc solidari. Ens fa passar vergonya i deixa de ser, ni que sigui momentàniament i de manera simbòlica, el nostre. Però més enllà de la mala educació i un nou exercici de prepotència que no serveix de gaire més que per conrear una reputació d'arrogància que sembla que només trobem lletja i inacceptable quan la practiquen els altres, el gest ens pot resultar molt costós. Aquesta conferència de presidents no és un *paripé*, no és només anar-se a fer una fotografia, que és com ho intenten desqualificar els aplicats consellers des d'aquí, sinó un fòrum on es debatrà l'assignació per comunitats dels importants fons Next Generation que ens arriben d'Europa per fer front als efectes econòmics de la

pandèmia i per reorientar les estructures productives cap al futur. Estan en joc partides econòmiques molt transcendents. Ser a la discussió no només significa assegurar-se una participació justa en el repartiment, sinó fer-ho d'acord i amb consens amb les altres comunitats autònomes. Un fet aquest molt important i que una part de la política catalana menysprea perquè vol fer evident constantment que no reconeix una legitimitat similar als altres com la que volem per a nosaltres mateixos. Que, a més a més, es plantegi en aquesta reunió, com s'ha anunciat, l'inici del debat sobre el nou model de finançament futur per a les comunitats ens hauria d'importar, i molt. Semblaria lògic pensar que es poden tenir interessos i estratègies compartides amb altres territoris i que això s'hauria de treballar. Allò que volem per a nosaltres no ens hauria de desagradar que també ho obtinguessin els altres. Hi ha concomitàncies amb altres regions perifèriques de la península i resulta més que obvi que compartim necessitats amb tot l'arc mediterrani. Deixar la Comunitat Valenciana o Múrcia soles en aquesta escomesa és un luxe que no ens hauríem de permetre. És un gran error. La fortalesa d'un país, d'un territori, d'un govern, no es manifesta en la seva capacitat per resultar desafiant, altiu i desagradable amb els altres, sinó per la seva astúcia a teixir complicitats, per la pràctica de l'empatia, per fer i poder comptar amb socis i amics.

L'estratègia del govern català, i molt especialment de la facció d'Esquerra Republicana, que és la que ostenta la

presidència, és fiar-ho tot a la necessitat de Pedro Sánchez dels seus vots al Congrés dels Diputats de cara a poder aprovar pressupostos i mantenir una certa majoria parlamentària, que no estabilitat política. Es creu des d'aquí que una vegada assolits els indults i haver establert compromisos per reprendre la Taula de Diàleg, només es pot visualitzar una relació de formes bilaterals amb l'Estat, com si s'estigués davant d'institucions dipositàries de sobirania confrontades en peu d'igualtat, de tu a tu, i per escenificar allò tan barroer que consisteix a tenir agafat el contrincant per un lloc que fa mal. És donar per fet que el govern central ja defensarà els interessos catalans davant les altres comunitats, per allò que no tenen més remei que fer-ho. Es miri com es miri és una mala estratègia. No és el mateix ser als llocs que no ser-hi. La informació que s'obté i la capacitat d'incidir i convèncer no és ben bé la mateixa. Però, sobretot, es falta al respecte als altres, que tenen el dret a sentir-se tan legítims com qualsevol altre. Com les criatures petites quan fan rebequeries, semblen entesos a demostrar constantment que som desagradables, arrogants i prepotents. Justament quan es té una posició de força és el moment de fer bones relacions i establir vincles duradors, perquè quan canviï la correlació les consideracions i acords es mantinguin. Actuar de manera presumptuosa, altiva o insolent no acostuma gairebé mai a sortir a compte, a més de resultar tan poc ètic com escassetament estètic. Ai el dia en què no et necessitin!

Llorenç Capdevila

DE REÜLL

Passos llargs

Es deia Ramon Vila Capdevila, però tot-hom el coneixia amb algun sobrenom: Maroto, Passosllargs o Jabalí, entre els companys de guerrilla; Capità Raymond, a la resistència francesa; o el més conegut, Caracremada, que és com l'anomenaven els seus perseguidors. La seva vida és de pel·lícula, sobretot perquè compta amb un final molt cinematogràfic: l'agost de 1963, quan ja feia 10 anys que cap organització política (ni comunistes, ni socialistes, ni anarquistes) donava suport a la lluita armada contra el règim i, per tant, els maquis havien abandonat l'activitat guerrillera, Caracremada va fer volar tres torretes d'electricitat a Rajadell i pocs dies després, mentre tornava cap a França, va ser interceptat per la Guàrdia Civil, que el va abatre a trets.

Això va passar a la Creu del Perelló, al terme de Castellnou de Bages, davant mateix d'una masia els masovers de la qual havien estat assassinats divuit anys abans, també pels civils, junta-

ment amb dos maquis als quals tenien acollits. Feréstec, fort, auster, sorrut, home d'acció lleial a les seves idees llibertàries, Ramon Vila és un d'aquells *outsiders* romàntics que han viscut a contracorrent. Marcel·lí Massana i Frederica Montseny el van intentar convèncer perquè abandonés la lluita armada, però no se'n van sortir. Sol, o amb algun company tan idealista com ell, va continuar perpetrant esporàdicament accions de sabotatge amb l'objectiu de mantenir viva la lluita i desestabilitzar el règim.

Quan va morir tenia 55 anys i duia tota la vida lluitant: com a militant de la CNT quan era a les mines, en columnes llibertàries durant la Guerra Civil, en la resistència francesa a la Segona Guerra Mundial i, finalment, amb els maquis fins a la mort. No sabia fer res més. Intuïa, això sí, que només era qüestió de temps que l'atrapessin, i quan va arribar el moment no va deixar que l'agafessin viu.

El passat 2 de juliol vaig assistir a l'estrena del documental *Els últims passos*, de Ramon Vila Capdevila, realitzat per Oriol Segon, una aproximació audiovisual a un personatge que no es pretén biografar de manera exhaustiva, però sí explicar. La projecció va tenir lloc en el marc d'unes jornades sobre maquis just al costat d'on està enterrat el guerriller i a pocs quilòmetres d'on va morir, a Castellnou de Bages.

El documental reconstrueix la trajectòria de Caracremada i les circumstàncies de la seva mort a partir d'alguns testimonis. Amb una estètica molt acurada, es tracta d'un exercici impecable de recuperació de la memòria històrica. S'hi entrevista, per exemple, Joan Busquets, l'últim guerriller viu que va conèixer i actuar amb Caracremada. La importància d'aquesta mena de documents es fa palesa quan, en els crèdits, veus que dos dels entrevistats ja no són entre nosaltres.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Jordi Vilarrodà

El retorn de la novel·la satírica

Per a molts lectors, venen dies propicis per a llibres que ens ajudin a desconnectar de tantes preocupacions i ens posin un somriure als llavis. No podia ser més oportuna, en aquest sentit, la sortida a la llum de *Barcelona demà o aquesta tarda*, debut literari del periodista Francesc Soler (Roda de Ter, 1978), a qui molts tindran present per la seva feina durant anys a Catalunya Ràdio.

Resident des de fa anys a Barcelona, i a prop de la Sagrada Família, l'autor ha estat testimoni de primera mà de l'explosió del turisme a la capital de Catalunya i com aquesta ha anat transformant la ciutat. Aquest és el motor del seu relat, on conflueixen una sèrie de personatges molt diversos però que tenen un sentiment en comú entre ells: el rebuig latent –que després es torna explícit– al que ells consideren una invasió que ha els ha pres la seva Barcelona i els ha convertit en part d'una gran escenografia posada al servei del visitant efímer. Del *guiu*, en una paraula. Des d'una peixatera de la Boqueria al rector de la Sagrada Família, des d'un arquitecte de la Barcelona del 92 fins a una migrant que fa d'estàtua humana a la Rambla, passant per altres personatges que configuren aquesta galeria de *víctimes*. Fins al dia que conflu-

eixen i decideixen actuar per recuperar la Barcelona perduda. Per la via pacífica, això sí, perquè les generacions més joves no dubten en utilitzar l'acció directa.

Soler crea un ventall de situacions i escenes surrealistes en una ciutat on fins i tot el Palau de la Generalitat s'ha convertit en l'hotel The Palace i el govern s'ha traslladat a un antic creuer ancorat al port. O en què a la diada de Sant Jordi la gent es fa *selfies* amb llibres que lloquen per un moment i no compren per llegir. Mentre somriu (o riu obertament) el lector no podrà

deixar de pensar que no n'estem tan lluny, i que només faltarien un parell de passos més perquè l'absurd esdevingués real. Soler busca, per sobre de tot, la diversió del lector, però aquest també hi trobarà un segon nivell de lectura: els miralls de l'esperpent (per dir-ho en terminologia *valleinclanesca*) ens retornen una imatge de la realitat que n'exagera les deformitats però que té un fons innegable de veritat.

La literatura catalana ha tingut una potent tradició satírica, que ha anat desapareixent del panorama (víctima, en part, de la correcció política). Una novel·la com *Barcelona demà o aquesta tarda* ens la retorna.

BARCELONA DEMÀ O AQUESTA TARDA

Autor: Francesc Soler

Editorial: Columna

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2021

Nombre de pàgines: 192

Núria Tomàs

El dia en què tot es capgira

Tami és un maquinista negre molt aplicat que exerceix amb rigor la seva professió, fins que un dia, per accident, surt de la via i veu que el tren pot arribar a indrets impensables. Se li obre així tot un món de possibilitats, una altra manera de viure més lliure i més plena.

Núria Parera, guionista i escriptora de contes, ens fa una metàfora sobre l'autocensura dels nostres desitjos i aspiracions personals a partir d'una petita història, senzilla però molt ben travada, que s'inspira en l'anècdota de Fe Fernández, llibretera i traductora, sobre el seu fill d'origen etiòp, que un dia es qüestionava quina feina podria fer de gran, ja que tots els negres que veia pel carrer es dedicaven a recollir cartrons. Ella li va respondre que ell, de gran, seria el que volgués. I va ser així com va sorgir aquest àlbum il·lustrat que busca, a través de la literatura infantil i juvenil, normalitzar les mateixes oportunitats per a tothom.

L'il·lustrador Dani Torrent ha sabut acompanyar el text amb encert i petites picades d'ullet als lectors, com ara a les guardes, on les il·lustracions reforcen el missatge de fons de la narració a través del vestuari del protagonista. La seva proposta gràfica ha estat realitzada amb la tècnica tradicional de guaix sobre paper, amb una paleta de colors força acotada, que es combina amb traços sobreposats de llapis de colors. Destaca la doble pàgina que es desplega en el

punt àlgid de la narració, quan la màquina de tren surt de la via; i la forma de visibilitzar l'èmfasi que Núria Parera fa dels somnis d'en Tami, basats en preguntes que es respondran després amb les seves accions. L'última il·lustració és molt significativa, veiem en Tami navegant mar endins amb la locomotora: no és casualitat que tant la història com les il·lustracions ens recordin la novel·la *En Jim Botó i en Lluc el maquinista*, de Michael Ende, tot un cant a la superació d'obstacles i a la llibertat, on l'antropomorfitzada màquina de tren, l'Emma, és capaç de travessar mars, deserts i muntanyes.

L'editorial Babulinka, a través dels llibres que

publica "pretén submergir petits i grans en la intel·ligència emocional i el creixement interior". Defensa que cal educar la mirada i ho fa apostant per lectures compartides entre petits i grans. De fet, *babulinka* significa àvia en rus, un nom que, per a l'editorial, evoca saviesa i homenatge a Dostoievski.

TAMI EL MAQUINISTA

Autora: Núria Parera

Il·lustrador: Dani Torrent

Editorial: Babulinka books

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2021

Nombre de pàgines: 38

NOVETATS EDITORIALS

'El llibre de l'estiu'
Tove Jansson
Angle Editorial

L'obra mestra de Tove Jansson, fina de nacionalitat i sueca de llengua. La història parla d'una àvia i una neta, des de la manca de la baula d'enmig, la mare que ha mort. Passen l'estiu en una illa de la costa de Finlàndia, i en aquest lloc es crea una especial relació d'aprenentatges en les dues direccions.

'Els fantasmes i Madame Lévy'
Jordi Torrent / Ed. Bromera

Jordi Torrent va guanyar la 32a edició del Premi Alzira de novel·la amb aquesta història amb el misteri com a component. L'any 1956 es produeix un assassinat en un pis del carrer Colomines de Barcelona. Al cap de mig segle, fan obres per convertir la casa en un hotel, però hi ha unes forces fantasmagòriques que n'alteraran els plans.

'La vista als dits'
Joan Todó
LaBreu Ed.

Joan Todó, una de les veus més interessants de la poesia catalana actual, recull en aquest volum dues obres ja publicades i que ha revisat, *Los fòssils al ras* i *El fàstic que us cega*. Hi afegeix encara dues noves aportacions, *La vista als dits* (que dona títol al volum) i *Cartes mortes*. Una ocasió per descobrir la seva obra.

'La immigració occitana a la Catalunya moderna'
V. Gual - R. Masdeu / R. Dalmau

Quan es diu que històricament Catalunya ha estat una terra d'acollida no és un tòpic buit de contingut. Fins al segle XX, el corrent migratori més important que rebia el país era el que venia d'Occitània. Dos historiadors ho analitzen en aquest llibre, que recull les influències que encara són perceptibles, dels noms i cognoms a la llengua.

'Història de la publicitat a Catalunya'
Div. autors / L'Avenç

En una edició de dos volums profundament il·lustrada, aquesta obra analitza un segle d'història de la publicitat a Catalunya. Des del cartellisme modernista a la propaganda de la República i la Guerra Civil fins a l'esclat creatiu posfranquista i acabant avui, el país ha estat una potència en aquest àmbit.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

Les Sales

“Canicular

La vall és d'una amplada que extasia; sota un cel de cobalt, la terra envia a l'espai infinit tot son perfum, ni una boira subtil, ni un núvol sura i roenta davalla de l'altura una pluja de llum.

Pels camps ressecs de xeixa colltorçada hi vola emborratxada la groga papallona del conreu i ajaçada al marjal d'ombra tebiona una mossa molsuda i rodanxona dorm i somnia en el colrat hereu.

Enfonsada al terròs la lluenta arada s'inclina abandonada dels banyuts, que remuguen pacientment, i enllà d'enllà, pel tou de les falgueres, que amb el llebeig se besen juganeres, la perdiu escotxina dolçament.

I la calda d'estiu tot ho escribella, minva la fontanella, groguegen els pollancre i els matolls, i el pagès entristit, des la porxada contempla la vessana assedegada i les roselles mortes pels rostolls. ”

Jaume Novellas

AUTOR

Jaume Novellas de Molins (1866-1939)

OBRA

'Lectura Popular, XVI' La Il·lustració Catalana

INDRET

La Sala Nova

MUNICIPI

Viladrau

COMARCA

Osona

La Sala Vella és una casa forta o *domus*, amb una torre circular del segle XIV. Des del 1522 hi va residir una família cognominada Sala, que va ampliar el casal i de la qual va néixer el 1594 el famós bandoler Joan Sala i Ferrer, *Serrallonga*, que hi va viure fins als 24 anys. A uns quants centenars de metres hi ha la Sala Nova, casa del poeta montsenyenc Jaume Novellas de Molins. El Montseny i, sobretot, el paisatge dels voltants de les Sales va ser el centre d'atenció de la seva obra, convertits en veritables arcàdies, tal com mostra el poema "Canicular" de l'aplec *Montsenyenques*. Molt precís per llegir en les setmanes de la canícula.

MIQUEL ERRA

5è CONCURS NARRATIVA CURTA LA GRALLA

JOAN

Joan Queral Maganto Seva

Il·lustracions: Maria Peix

Em dic, o millor dit em deia, Joan. Vaig morir ahir. No vaig sentir res. Portava quasi dues setmanes amb un dolor al pit que va començar sent molt lleu però que cada dia que passava s'anava aguditzant i m'oprimia. Des d'ahir no em fa mal res.

La companyia de decessos ha complert. No va trigar ni una hora a venir a casa un comercial a qui va avisar la meua assistenta, la Rosa, després de trobar-me al terra del despatx. Quina escena es va trobar la pobra quan em portava el cafè de la tarda. Quin ensurt!

Encara que..., no n'estic gaire segur però crec recordar que després del primer sobresalt em va mirar amb incredulitat i em va dedicar un parell de frases despectives referides a la meua mare i el meu merescut final. La veritat és que ja feia temps que sospitava que no em tenia en gran estima i ara ho he pogut constatar.

Tot em semblava ideal fins que algú de vosaltres va voler magnificar-me amb una sèrie de virtuts que mai he tingut. Aquestes paraules per tots aplaudides em van confirmar com de lluny estàveu de mi

No em va tocar ni va intentar reanimar-me. Tampoc hauria servit de res. Va ser l'Andreu, el porter, qui va aixecar el meu cos de terra i el va dipositar sobre el sofà de pell en què tants cops havia descansat de la meua feina d'escriptor i que ara, sense pretendre-ho, es convertia en el meu tàlem on descansar les meves despulles fins que els empleats de la funerària vinguessin a recollir-me.

Estava sol a l'habitació. Al meu sofà. Estava bé. Ja no em feia mal el pit i vaig pensar que feia molt de temps que no em trobava tan... relaxat. No vaig riure perquè no vaig poder.

Es va obrir la porta i va aparèixer un home desconegut que després de mirar-me fixament va sentenciar que era mort. Vaig pensar per un moment en tot l'esforç i diners que els seus pares havien invertit en la seva carrera universitària per tal que ara fos capaç d'adverar quelcom tan evident com era el meu òbit.

Sense temps per a més disquisicions van entrar un parell de desconeguts amb bates grises que àvidament em van traslladar del meu còmode sofà a una llitera metàl·lica amb la qual, i després de cobrir-me amb una mena de llençol de plàstic, em van desplaçar fins a fora de casa meua i em van introduir en un vehicle.

I aquí estic, exposat en aquesta sala com si fos la mòmia d'algun cèlebre faraó egipci esperant que obrin la porta del museu perquè els visitants el puguin admirar.

És sorprenent que ningú hagi estat capaç de recordar el meu desig, expressat en mil ocasions, de no ser utilitzat en el meu funeral com a epicentre del reencontre de tots aquells que mai van tenir

importància per a mi i per als quals tampoc jo vaig ser rellevant.

Això deu ser cosa de la meua ex. Segur que amb aquest comiat multitudinari voldrà demostrar a més d'un que encara m'estimava, que va ser ella qui va lluitar pel nostre amor i que vaig ser jo qui va rendir la nostra relació davant la feina i el meu ego d'escriptor.

En certa forma potser tenia raó. No vaig poder ni voler continuar amb una vida buida i erma que ressecava la meua inspiració convertint-se en una terrible sequera vital i professional. Ella no m'aportava res. Ni inspiració ni afecte. El nostre final com a parella va ser explosiu. Una bona quantitat de diners i algunes propietats van apaivagar la seva explosivitat. Ella és així.

Vaja! Parlant de la reina de... Ja es aquí! I... plora! Lídia, que falsa que ets!

Estàs maca! La veritat és que plorar sempre t'ha anat bé. Feia temps que no ens vèiem. Ostres! Què fas? M'has besat! Això sí que no m'ho esperava. Bé, tampoc m'esperava veure't acompanyada i menys en aquestes circumstàncies.

No vull esguerrar-te la festa, Lídia, però t'has adonat que aquest jove podria ser el teu fill? On l'has trobat? Què li has donat? Bé, no sé què dir encara que potser l'únic que se m'acut és felicitar-te per aquesta segona joventut i dir-te que aprofitis l'ocasió, cosa que jo ja no podré fer. Torno a dir que et veig fantàstica, com no t'havia vist des de fa molt de temps, des que ens vam desamorar, aquest verb que mai m'ha agradat però que sempre he portat com una llosa a la meua vida.

Em recordo de la Pilar. Una dona a qui vaig estimar abans que a tu i que va ser potser el meu veritable amor. També ella va haver de patir-me. Va haver de suportar el meu caràcter canviant, els meus dubtes, les meves pors i finalment el meu abandonament. Un bon dia, sense avís, la vaig deixar. No me'n vaig acomiadar. No vaig donar cap explicació. No vaig ser capaç. L'estimava, però no podia sentir que la nostra vida pogués ser en comú. Ella mereixia més i havia de tenir la seva oportunitat. Mai vaig ser capaç d'explicar-l'hi i ara, evidentment, ja no podré fer-ho. No sé si sap el que ha passat. Potser se n'assabentarà pels diaris. Potser em plorarà. Potser no.

I aquest, què fa aquí? Julià, si us plau, ves a la merda! Si ets la persona que m'ha amargat aquests darrers dos anys! Tu, que et deies amic i que havies de representar-me davant les editorials. Tu, que havies de ser el meu pilar i protector davant les exigències d'aquells que desconeixen el procés de creació literària i que només veuen en l'escriptor la forma d'obtenir importants ingressos editorials. Vas traïr-me. Eres el meu amic, el meu confident, qui millor em coneixia. Sabies que no era el meu millor moment personal ni professional i tot així durant dos anys m'has obligat a escriure sense parar per tal de complir uns contractes que com tots els contractes suposen unes obligacions difícils quan del que es tracta és de crear.

Julià, si no et faig fora és simplement perquè no puc.

I vosaltres, Pere, Antònia, Josep... què feu aquí? Estic sentint el que dieu i no faig més que sorprendre'm. Esteu parlant de mi com si us importés? Quan us he importat? Pere, dius que darrerament em notaves fred i distant? Com pot ser si fa més

d'un any que no ens vèiem. I tu, Antònia, que des que em vaig separar de la Lídia no havies tornat a parlar-me, com pots dir que jo havia canviat molt? Qui de vosaltres sabia res de mi? Mai us vaig interessar. Mai vaig formar part de les vostres vides, com vosaltres tampoc heu format mai part de la meua.

La veritat és que no tinc veritables records amb vosaltres que ara em fessin parlar de moments, no ja feliços, sinó només agradables. No ho sé, potser el dia que em van entregar aquell premi de la crítica en què tot van ser afalacs, abraçades i petons.

Tot em semblava ideal, fins que algú de vosaltres va voler magnificar-me amb una sèrie de virtuts que mai he tingut. Aquestes paraules per tots aplaudides em van confirmar com de lluny estàveu de mi.

No he tingut mai amics. He tingut por d'obrir-me als altres. Les meves aficions a la lectura i després a l'escriptura no van afavorir les meves relacions. Tinc una idea molt personal del què i com ha de ser una amistat, sense que fins ara hagi aconseguit

compartir-la amb ningú.

Si us plau, per què no marxeu? No feu això més patètic. Deixeu-me marxar sol i tranquil.

I ara, què passa? On em porten? I tota aquesta colla, on va?

Ostres, no! Ara una cerimònia... religiosa? Com podeu fer-me una cosa així?

Veieu com no em coneixíeu? De petit vaig anar a un col·legi de capellans. No, no vaig patir tocaments ni abusos, tot el contrari, sempre em van respectar i

reconec que vaig tenir un ensenyament exemplar. D'aquells capellans vaig aprendre a estimar la literatura, la història i la filosofia. Però mai els perdonaré aquelles misses matutines de quasi una hora de durada i en llatí. Mai oblidaré aquella insistència a voler adoctrinar, en el que ells anomenaven la fe, unes pobres criatures, fills d'obrers i represaliats pel règim, als quals l'oració no ens suposava cap millora espiritual sinó una autèntica contradicció amb el món real. Va ser la percepció d'aquest intent d'adoc-

trinament el que va acabar amb la meva fe primerenca.

Vam aprendre a llegir, escriure, les quatre regles i més endavant història, filosofia o geometria, però mai ens van educar en la relació amb els altres, en l'amistat o la diversitat. Tot el contrari, ells van ser els que em van empènyer a la meua solitud.

I ara veig que un capellà que ni conec ni em coneixia està parlant sobre el germà Joan (dec ser jo) i diu que va ser un gran amic dels seus amics i una gran persona amb tothom, a més de ser un molt bon escriptor. Anem a veure, mossèn, vostè no pot parlar sobre aquell que no coneixia, ja que això li comporta el risc que algun dels presents pugui, si més no, riure's de vostè.

Amic dels meus amics? De quins amics parla? Miri, no ric perquè la meua situació aquí de cos present no m'ho permet. Gran persona amb tothom? Amb qui?, si no em relacionava amb ningú. Si ni tan sols la Rosa, la meua assistenta, em suportava i si ho feia era a canvi d'un sou. Bon escriptor? Quants relats meus ha llegit?

Miri, mossèn, si vol dir qualsevol cosa digui la veritat. En Joan, jo, a qui vostè no coneixia, era segons li han dit un perfecte desconegut per a tothom. No sortia, no es relacionava amb quasi ningú i quan ho feia era per qüestions professionals com amb en Julià. No interessava a ningú ni tampoc ningú li interessava a ell. És a dir, tota aquesta colla que omple la sala on vostè actua potser no saben ni tan sols el nom del difunt. Miri, li diré més, no vaig ser una bona persona. No vaig voler ser-ho. No vaig tenir cap necessitat de ser-ho.

No allarguem més aquesta pantomima. Si ha de complir amb la seva feina digui les seves pregàries, quatre lloances sobre la meua persona i beneeixi el meu cos amb l'aigua beneïda del dimoni i anem fent feina.

Bé, sembla que el capellà ha acabat la seva actuació. I ara, com al final de les estrenes teatrals, l'actriu principal i en aquest cas també productora, la Lídia, encapçala totes les atencions dels assistents, que tracten de consolar-la de la seva pèrdua.

Si us plau, deixeu-me marxar. Que em vinguin a buscar per portar-me al forn crematori i posar fi a aquesta farsa.

Bé, sembla que em fan cas. S'ha acabat l'espectacle. No m'havia fixat fins ara en el fons de la sala. M'ha semblat veure la Pilar. Potser amb ella jo hauria estat una altra persona. O potser no. Ja és tard per saber-ho.

Aquest parell de mossos m'estan encaixant en els rails pels quals han de desplaçar el meu taüt fins al forn crematori.

Això comença a moure's. S'ha obert la porta del forn.

Adeu.

Col·laboren:

La Gralla

INSTITUCIÓ PUIG - PORRET
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

183

 CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

LÈXIC

Locucions formades amb 'cop de' + nom (III)

No acabem de fer net amb les locucions en què hi ha *cop de* més un nom. No us amoïneu, avui és el darrer número. Deu ser per la varietat d'expressions que tenim.

Quan diem "Aquesta setmana he tingut un **cop de sol**" és que hem pres massa el sol i tenim mal de cap. Seria un sinònim d'"insolació", i no s'ha de confondre amb el **cop de calor**, que és la 'síndrome que apareix generalment en individus que fan exercicis físics pesats, vestits inadequadament, en ambients molt calorosos'. Continuant amb la salut, quan tenim un **cop de sang** ens referim a l'apoplexia, a l'erupció o inflamació de la pell.

Els músics també fan o executen cops en tocar els seus instruments: cops d'arc o d'arquet

(que n'hi ha de diverses menes, com el *tremolo*, *l'staccato*, el *martelé...*), **cops de timbal**, **cops de tambor**, etcètera etcètera. Els ocells, en canvi, fan **cops d'ala** quan les baten. Hi ha altres cops de que tenen un sentit no tan interpretable i més figurat, per exemple, **cop de gràcia**, que és el '**cop mortal** que es dona a un ésser viu ferit perquè no sofreixi més'. No ens podem oblidar del **cop de teatre** que fan alguns quan resolen un tema inesperadament, donant un gir a la història. Esperem, igualment, que els militars de cap indret del món no facin un **cop d'estat**, que vol dir 'prendre violentament el poder polític d'un país'.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

EDUCACIÓ

Eva Remolina / AMIC

Com ensenyar a retallar amb tisores als més petits

A partir dels 3 anys és l'edat òptima per ensenyar als nens a retallar amb les tisores. Això sí, aquestes han de ser preferentment de plàstic, de forma arrodonida i de la grandària de les mans del petit/a. I no s'ha d'oblidar que fins que no dominin la tècnica hauran d'estar sempre sota supervisió d'un adult.

Abans d'iniciar l'aprenentatge, és molt important ensenyar als nens a agafar correctament la tisora. Això és, introduint el polze en l'orifici més petit (mirant cap amunt), el dit índex fora recolzant-lo en la part superior de la tisora, i el dit cor, dins de l'orifici més gran. Depenent de la grandària de la tisora, també caldrà introduir en el forat gran el dit anular i menovell. Ensenyar la posició correcta és essencial, així com ho és subjectar bé el llapis per introduir-se en l'escriptura.

Retallar és una activitat ideal per desenvolupar la destresa de la motricitat fina, però no tan sols això, sinó també per desenvolupar els músculs dels dits, agafar més força a la mà, aguditzar la coordinació "ull-mà" i aprendre a usar conjuntament totes dues mans, ja que una ha de dirigir l'eina, mentre que l'altra és l'encarregada d'anar desplaçant o girant el paper segons sigui necessari.

És una activitat que pot resultar una mica com-

És ideal per desenvolupar la destresa de la motricitat fina i desenvolupar els músculs dels dits

plexa sobretot al principi, i especialment per als esquerrans, per la qual cosa haurém de tenir paciència i anar avançant a poc a poc, començant primer per les línies rectes per anar introduint a poc a poc la resta de figures o formes geomètriques.

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jordi Sunyer

ALTALL

'Quan el mal ve d'Almansa'
PDI, 1979

El gener de 1975 Vicent Torrent, Manolo Miralles, Enric Ortega i Miquel Gil es van unir per crear Al Tall, el grup de música tradicional més important que ha sorgit mai del País Valencià i segurament un dels més emblemàtics que s'han creat mai als Països Catalans. I quatre anys després de nàixer, van parir *Quan el mal ve d'Almansa*, un disc que canviaria la història ja que en paraules de Torrent va fer que "molta gent del país descobrirà amb uns altres ulls la colonització que vam patir". Aquell vinil d'Al Tall, que ja té més de quatre dècades de vida, va significar un revulsiu que afectaria diferents àmbits: el polític, el creatiu, l'empresarial i el de la formació, ja que va suposar un punt d'inflexió després de la mort sobtada d'Enric Ortega i el debat artístic propiciat per la temàtica de l'anterior disc: *Posa vi, posa vi* (Edigsa, 1978), on el grup recuperava les cançons tradicionals vinculades a la mala

vida de les tavernes. Emmirallant-se en els treballs similars de Quilapayú i Los Sabandeños, el vinil té forma de cantata amb una primera cara amb set talls on destaca el conegudíssim *Cant dels maulets* que anys més tard adaptaria Obrint Pas. A la segona cara hi ha set cançons soltes amb temes com *Nuclears? ... No, gràcies* i un parell de temes que Ortega havia fet abans de morir, *Bolero* i *A Miquel Grau*. Un disc etern amb una portada de Manuel Boix on Al Tall deixa clara la seva simpatia per Felip V. Segurament la mateixa que tenim molts ara pel seu *requetebesnet* Felip VI.

NOTES

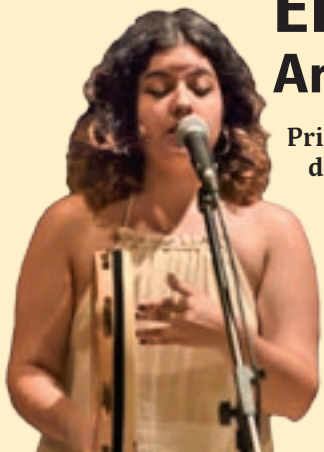
Stay Homas, els més escoltats a Spotify en català el 2020

Quines són les cançons en català més escoltades a Spotify? Doncs des d'aquest any, l'Anuari de la Música ho recull en un rànquing que durant el 2020 va encapçalat una cançó plurilingüe, *The Bright Side*, del trio barceloní Stay Homas amb la col·laboració del grup osonenc Oques Grasses. Aquesta peça, mig en català i mig en anglès, supera els 9,17 milions d'escoltes. Al segon lloc, a molta distància, hi apareix "A la deriva", el primer senzill del disc *De vent i ales* (Halley Records), de Txarango, amb 4,08 milions de reproduccions. A més, la banda osonenco-ripollesa ha aconseguit situar fins a set cançons del seu darrer treball entre les més escoltades a Spotify, a part de la col·laboració amb Cesk Freixas a la peça *La petita Rambla del Poble Sec - XL*. Durant el 2020 Txarango va ser el grup català amb més nombre de *streamings* a Spotify. També col·loquen més d'una cançó al Top 20 els sabadellencs 31FAM, amb *Te gusto*, en quarta posició, i *Un plan B*, en vuitena; o Buhos, amb *El dia de*

la victòria i *Mil batalles* en 15a i 17a posició, respectivament. A la llista també s'hi poden trobar noms com La Pegatina, Miki Núñez amb la versió col·laborativa *Escriurem joemcorono*, Blaumut, Els Amics de les Arts o The Tyets. El rànquing no difereix gaire de les peces més radiades de l'any. Segons aquest rànquing, *Tant de bo*, de la barcelonina Suu, va ser la més punxada del 2020 a les ràdios catalanes, seguida de *De veritat*, de Blaumut. En tercera posició hi apareix *A la deriva*, de Txarango, i en quarta, *The Bright Side*, la peça que encapçalava el rànquing de Spotify que van fer conjuntament Stay Homas i Oques Grasses.

EL TEST Ariadna Ruiz

Primer instrument que vas tocar? El timbal de gralla. **Primer grup del qual vas formar part.** Entremonts, un grup de gralles. **Primer bolo en directe.** Amb Entremonts, a Sant Celoni. **Primer disc que et vas comprar?** *Viratges*, de Canya d'Or. **Quants discos tens?** Més de 100 segur. **Salva'n tres.** *Tost*, d'Arnau Obiols; *Res*, d'Enric Ez, i *Praxinoscopi*, de Criatures. **Grups (o músics) de capçalera.** Raul Midon, Avishai Cohen, Stevie Wonder, Lucía Fumero, Carles Dénia i Eliseo Parra. **Un concert (com a públic) per recordar.** Tinc molt bon record del primer concert que vaig veure de la banda Coetus, una orquestra de percussió ibèrica fundada pel percussionista Aleix Tobias.

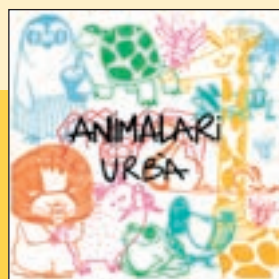
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

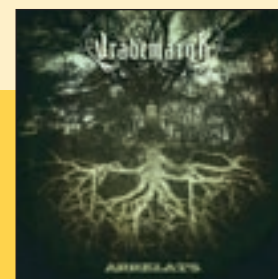
LOVE OF LESBIAN
'V.E.H.N.'

Pop èpic amb pinzellades de dramatisme i de festa. Així sona el novè disc de Love of Lesbian, segurament la banda més en forma de l'actual panorama musical nacional amb un segell cada vegada més definit que fa que sigui fàcil identificar-los amb només uns segons d'escolta. Darrere de *V.E.H.N.* s'hi amaga *Viaje épico hacia la nada*, un títol marca de la casa d'un grup amb un imaginari literari propi ben especial. El seu nou disc ja fa unes setmanes que volta i si encara no el teniu fitxeu-lo per vacances. Us farà companyia. Això sí, vigileu que crea addicció.

THE TYETS
'Animalari urbà'

Animalari urbà és el títol d'un disc produït per la banda de música urbana i trap The Tyets, que es podria considerar el primer àlbum de sons urbans en català adreçat a infants. A les 12 peces que té l'àlbum hi canten infants de les escoles Bressola de la Catalunya Nord (impulsors del projecte) i també s'hi senten les veus de Yung Rajola, Maluks o Baaldo, entre d'altres. El millor de tot plegat són les lletres, poemes d'Enric Larreula que faran les delícies de grans i petits. Pel que fa a músiques, el resultat és més irregular però el conjunt val la pena.

VRADEMARGK
'Arrelats'

Aquest disc no és apte per a totes les orelles. Els que alimenteu el timpà només a base de radiofòrmules no cal ni que us hi acosteu. Els més inquietos i curiosos, però, gaudireu de valent. El quart disc dels terrassencs Vrademargk és brutal i a més arriba quan molts ja pensàvem que la banda criava malves (feia gairebé vuit anys del seu anterior disc). El retorn l'han fet sota la producció d'Eloi Boucherie, de Vidres a la Sang, amb una carpeta i un disseny de luxe i amb set peces en català que faran salivar els amants dels marges més obscurs del *metal*.

GASTRONOMIA

SI SOU SERVITS

Francesc Murgades / AMIC

L'ANY DEL TOMÀQUET

Si encara no heu sucumbit a la telecomanda i al repartidor duent-vos l'encàrrec de fruita i verdura, segur que ho heu notat. Els tomàquets, qui sap si pel seu color cridaner, tenen apartat propi –i destacat– en alguns hipermercats i botigues de queviures. No n'hi ha per menys. Cor de bou, Cherry, Pera, Pebrot, Raf, Monterosa, Kumato, Moruno, de penjar o en branca són algunes de les varietats que podrem trobar costat per costat.

Cal suposar que cadascuna d'elles té un objectiu. Que ha estat pensada i conreada per facilitar alguna presentació o preparació. Jo, haig de reconèixer que preparo el tomàquet pera i el pebrot –el més llarg i punxegut– tallant-lo a rodelles més o menys fines (com si fos una barra de pa) i posant un filet d'anxova damunt de cada rodella quan vull fer un aperitiu. I que quan vull incorporar daus menuts de tomàquet a una amanida de llegum, no trio mai un cor de bou pel problema de les llavors.

Haig de reconèixer que alguns dels supermercats que visito –com fan amb altres coses com les patates– han començat a orientar el client amb frases com “ideal per farcir” o “especial per al gaspatxo” incorporades al rètol del preu. Però potser caldria complementar aquest comentari amb una mica més d'informació. De cara al client despistat o poc cuinetes i perquè pugui triar la seva opció i desenvolupar aquell instint cuiner que, poc o molt, tots tenim amagat.

Però no em puc estar de pensar que les nostres

mares només tenien al rebost dues varietats de tomàquet. El de cuinar i el de sucari o tomacó. I que el primer igual servia per ser amanit, farcit amb carn de porc o ratllat per fer la salsa dels macarons. I, que jo recordi, sense que ningú de la taula hi fes escarafalls. I em pregunto si, com deia el

meu avi sabater, no “l'estarem agafant amb paper de fumar” amb tanta especialització i diferenciació de varietats, tonalitats i noms que recorda més a l'“embolica que fa fort” que al “cada cosa té el seu lloc”. Perquè la meua nevera, sincerament, segueix el camí de convertir-se en un expositor.

Eva Remolina Torres

GELAT CASOLÀ D'ALMÍVAR DE LLET

Fresquet i amb pocs ingredients, així es fa un deliciós gelat de llet casolà. Si a més hi afegim la nata i la llet en la seva versió lleugera, obtindrem unes postres que a més de riquíssimes no ens aportaran tantes calories extres. El procés d'elaboració és senzill (perquè no necessitem cap eina especialitzada) i rapidíssim, ja que en tan sols 10 minuts estarà llest.

Ingredients:

- 500 ml de nata
- 200 ml de llet condensada
- 2 cullerades soperes d'almívar de llet (o uns 50 grams)

Elaboració:

En un bol aboquem la llet condensada i les dues cullerades d'almívar de llet i ho barregem fins a obtenir una crema homogènia. Ho retirem.

En un altre recipient muntem la nata amb ajuda d'unes varetes elèctriques o bé manualment. Una vegada muntada, hi afegim la mescla

anterior i ho anem removent acuradament amb moviments envolupants i suaus per no perdre la

textura i suavitat que ens aporta la nata muntada. Una vegada llest, ho fem en un recipient al

congelador durant tota la nit.

Abans de servir, ho traiem uns 10 minuts abans del congelador i ho adornem amb xarop de xocolata.

Un consell: si volem que el gelat no cristal·litzi, hi ha una solució. Procurem que la nata

Postres fresques, amb pocs ingredients i d'elaboració senzilla

estigui freda abans de muntar-la i que també ho estiguin tant les varetes o els utensilis que farem servir com el bol. Per a això, els posarem a la nevera o el congelador durant una estona.

A més, fent el mateix procés i substituint l'almívar de llet per xocolata en pols o fruites podrem degustar una infinitat de sabors i opcions al gust de tots.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

Bon dia per a la psicopatia

M'he passat bona part de l'última setmana rabiant per una geniva inflamada, producte d'un queixal en mal estat. A estones hauria sortit al carrer per intentar escanyar el primer vianant que m'hagués trobat, però l'ensenyament catòlic que vaig rebre m'impedeix d'esplaiar-me segons les meves fílies i fòbies més enllà de quatre piulades aparentment agressives que puc fer a la xarxa. Això no impedeix que quan em planto davant d'una pantalla i veig algú atracant un banc o realitzant actes obsessius en públic, em posi molt a favor d'aquests individus.

Els personatges enfollits, des del Travis de *Taxi Driver* fins al Joker que precisament assassinava Robert de Niro en la pel·lícula de Todd Phillips, creen un magnetisme que sovint ens fa complicat de retirar els ulls de la pantalla. Això mateix em va passar diumenge veient *Surge* mentre el meu queixal m'advertia que potser no era el tipus de pel·lícula que un estat d'alteració bucal fa més recomanable. Però si en l'època del VHS ja em deixava captivar per films de sèrie B o Z tan malaltisses com *Bummer* i ara encara no m'acabo d'explicar com Jess Franco va ser capaç de fer animalades tan reivindicables com *Colegialas violadas* –al costat de subproductes molt menys celebrables–, com voleu que no em deixés atrapar per la personalitat insana de Joseph.

Encarnat per un Ben Whishaw que a l'inici de la seva carrera ja va protagonitzar aquella ximpleria d'*El Perfum*, Joseph és un treballador d'un aeroport de Londres amb problemes d'adaptació. La deriva cap a comportaments malaltissos converteixen la pel·lícula en una cursa desenfrenada i obsessiva, a mig camí entre la bogeria i la tendresa, que a estones

recorda Lynch per aquells que vulguin recrear-se buscant explicacions que segurament tampoc calen, i en d'altres podria aproximar-se a un *spin-off* de qualsevol dels personatges del *Trainspotting* literari d'Irvine Welsh.

Surge és el primer llargmetratge d'Aneil Karia, codirector de la sèrie de televisió *Pure*, i segurament la millor carta de presentació per a un realitzador novell, amb molts moments de càmera a mà alçada seguint el protagonista pels carrers de Tottenham, o per dins del pis dels seus pares. Menció a banda es mereix l'escena final que Joseph comparteix amb la seva mare, on el cordó umbilical reneix amb més força que mai.

Espero que la meua relació amb el queixal malparit no reneixi en el futur. I si ho fa que sigui perquè l'àngel de les dents em deixi un regal molt més saludable sota el coixí.

Diumenge, 25 de juliol de 2021
'Surge', d'Aneil Karia, pel·lícula de capçalera a Filmin

OFERTA CULTURAL

T. Terradas/ M. Erra

Viu el Parc a Campins amb Cèltic Groove

Cèltic Groove. Viu el Parc. Plaça de la Vila, Campins. Dissabte, 31 de juliol, 19.00h. La programació de Viu el Parc de la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació continuarà aquest dissabte a Campins amb el concert de Cèltic Groove. La formació oferirà un repertori de danses i cançons tradicionals celtes que es completa amb danses de l'est d'Europa.

L'Orquestra Selvatana, en un doble concert a Tona

Orquestra Selvatana. Esplanada de la Canal. Dimarts, 3 d'agost, a les 19 i les 22.30h. En el marc de la festa major de Tona, la històrica Orquestra Selvatana oferirà una doble proposta, tenint en compte les restriccions pel que fa al ball. Primer desplegarà el clàssic concert de tarda i a la nit es vestirà a ritme de *big band* per oferir un repertori d'homenatge a la música americana.

Gemma Humet tanca el festival d'estiu a Casserres

Gemma Humet. Monestir de Sant Pere de Casserres. Dissabte, 31 de juliol, 19.30h. La cantautora Gemma Humet, vinculada a Centelles, serà l'encarregada de tancar aquest dissabte una nova edició del Festival d'Estiu de Sant Pere de Casserres, que organitza el Consell Comarcal d'Osona. Humet hi presentarà temes del seu últim disc, titulat *Màtria* (Satélite K, 2020).

CINEMES

A TODO TREN: DESTINO ASTURIAS

Espanya 2021. Dir. Santiago Segura. Amb Santiago Segura i Leo Harlem. Comèdia. Quan Ricardo, pare responsable abocat al seu fill, decideix portar-lo a un campament a Astúries amb tren nocturn, alguns pares proposen que sigui ell qui porti diversos dels seus fills. No obstant això, no compten que en l'últim minut l'acompanyi Felipe, avi de dos dels nens, un tipus extravagant i irresponsable. Quan el tren arrenca sense Ricardo ni Felipe però amb els nens sols a dins, començarà una absurda persecució per part del pare i de l'avi per atrapar el tren, i un eixelebrat viatge per part dels nens on faran totes les entremaliadures que no s'atreveix a fer davant dels grans.

DONDE CABEN DOS

Espanya 2021. Dir. Paco Caballero. Amb Ana Milán, Ernesto Alterio, María León i Raúl Arévalo. Comèdia. Una parella atrapada en la rutina, un jove desenganyat de la seva última relació amorosa, una núvia desesperada, dos cosins separats des del seu últim estiu al poble, un grup d'amics amb ganes

d'experimentar... Durant una nit, tots ells viuran situacions forassenyades en les quals mai haurien pensat trobar-se, per acabar, l'endemà, de la millor manera possible: molt junts i molt regirats.

EL COVER

Espanya 2021. Dir. Secun de la Rosa. Amb Àlex Monner i Marina Salas. Comèdia romàntica. Dani ha heretat de la seva família l'amor per la música i també la por al fracàs. Així que treballa de cambrer abans que malviure del seu somni com els seus pares. Enguany, com cada estiu, Benidorm s'omple d'artistes que venen a cantar en els seus bars, hotels i sales de festa. Allà Dani coneix Sandra, que canviarà la seva manera d'entendre l'art.

EL VIAJE DE SUS VIDAS

Regne Unit 2021. Dir. Jules Williamson. Amb Kelly Preston, Jenny Seagrove i Sally Phillips. Comèdia. Tres amigues a la cinquantena recreen un viatge amb tren a través d'Europa, però aquesta vegada Maddie, de 17 anys, ocupa el lloc de la seva mare, complint el seu últim desig. Amb passaports perduts, vagues de trens i embolics romàntics en el seu camí, han de deixar a un costat les velles disputes per completar el viatge en cinc dies i recordar-se a si mateixes que encara estan a la flor de la vida.

FAST & FURIOUS 9

EUA 2021. Dir. Justin Lin. Amb Vin Diesel, Michelle Rodríguez i John Cena. Acció. Dom Toretto porta una vida tranquil·la amb Letty i el seu fill, el petit Brian, però saben que el perill sempre hi és. Aquesta vegada, l'amenaça obligarà Dom a enfrontar-se als pecats del seu passat si vol salvar els qui més estima. L'equip es torna a reunir per impedir un complot a escala mundial, liderat per un dels assassins més perillosos i millor conductor als quals s'han enfrontat; un home que a més és el germà desaparegut de Dom, Jakob.

JUNGLE CRUISE

EUA 2021. Dir. Jaume Collet-Serra. Amb Dwayne Johnson, Emily Blunt i Jack Whitehall. Aventures. Principis del segle XX. Frank és el carismàtic capità d'una peculiar embarcació que recorre la selva amazònica. Allà, malgrat els perills que el riu Amazonas els té preparats, Frank portarà al seu vaixell la científica Lily Houghton i el seu germà McGregor Houghton. La missió serà trobar un arbre místic que podria tenir poders curatius. Clar que el seu objectiu no serà fàcil, i en la seva aventura es

trobaran amb tota classe de dificultats, a més d'una expedició alemanya que busca també aquest arbre amb propietats curatives. Aquesta comèdia d'acció i aventures està basada en l'atracció Jungle Cruise dels parcs d'oci de Disney.

PETER RABBIT 2: A LA FUGA

EUA 2021. Dir. Will Gluck. Amb Domhnall Gleeson i Rose Byrne. Comèdia. El jardí va ser només el principi! Peter i els seus adorables amics tornen amb més aventures. Bea, Thomas i els conills han fet les paus com una família, però malgrat els seus millors esforços Peter no sembla treure's de sobre la reputació d'entremaliat. Aventurant-se més enllà del jardí, Peter s'endinsa als carrers menys recomanables de la ciutat on les seves malifetes són més benvingudes, però quan la seva peluda família es troba en perill Peter haurà de decidir quin tipus de conill vol ser.

SPACE JAM: NUEVAS LEYENDAS

EUA 2021. Dir. Malcom D. Lee. Amb LeBron James. Fantàstic. Seqüela de la cinta original de 1996, *Space Jam*. En aquesta segona part, la superestrella de l'NBA és LeBron James, que queda atrapat al costat del seu fill Dom en un estrany lloc, un espai digital d'una força totpoderosa i malvada coneguda com a A.I. Per

tornar a casa i posar fora de perill el seu fill, el jugador de bàsquet haurà d'unir forces amb Bugs Bunny, Lola Bunny i la resta de personatges dels Looney Tunes per enfrontar-se en un partit de bàsquet als campions digitalitzats per A.I.

TIEMPO

EUA 2021. Dir. M. Night Shyamalan. Amb Gael Garcia Bernal i Vicky Krieps. Thriller. Una família que està de vacances en un paradís tropical descobreix que la recòndita platja triada per relaxar-se unes hores els està fent envellir ràpidament... reduint tota la seva vida a un únic dia.

WRONG TURN. SENDERO AL INFIERNO

Alemanya 2021. Dir. Mike P. Nelson. Amb Charlotte Vega, Emma Dumont i Dylan McTee. Terror. La història d'un grup d'amics que mentre fan senderisme i recorren el camí dels Apalatxes als Estats Units, cauen en un parany. Ara la seva vida correrà perill, ja que s'enfronten a The Foundation, una comunitat de persones que han viscut a les muntanyes durant centenars d'anys i que es dediquen a la caça humana amb armes de tota mena.

CARTELLERA

CAMPRODON		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous
Casal Camprodoní	El inglés que cogió la maleta y...	18.00 i 20.00	18.00 i 22.00	-	-	-	-	-
	A todo tren: destino Asturias	-	-	18.00 i 20.00	18.00 i 20.00	-	-	-
	Madame Curie	-	-	-	-	18.00 i 20.00	-	-
	Peter Rabbit 2: a la fuga	-	-	-	-	-	18.00	-
	Envidia sana	-	-	-	-	-	22.00	18.00 i 22.00
RIBES DE FRESE		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns			
Catalunya	Arthur Rubinstein (Concert)	-	19.00	-	-			
RIPOLL		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns			
Comtal	Fast & Furious 9	-	19.30	19.45	21.30			
	Space Jam: noves llegendes	-	-	17.15	19.00			
VIC		Divendres	Dissabte i diumenge	Dl., dt. i dj.	Dimecres			
Sucre	Expediente Warren: obligado...	22.20	22.20	22.00	21.45			
	Viuda Negra	22.00	11.35 (dg.), 16.30 i 22.00	21.40	17.15 i 22.00			
	Cruella	19.55	19.55	-	-			

Fast & Furious 9	17.25, 19.15 i 21.50	11.30 (dg.), 17.25, 19.15 i 21.50	17.00, 19.00 i 21.50	16.40, 19.20 i 21.40
Space Jam: noves llegendes	18.05	15.40	17.35	18.00
Jungle Cruise	17.50, 20.10 i 21.45	11.40 (dg.), 15.45, 17.50, 20.10 i 21.45	17.20, 19.40 i 21.45	16.15, 19.10 i 21.45
Jungle Cruise (cat.)	-	-	18.40	18.10
Jungle Cruise (3D)	19.30	11.30, 17.10 i 19.30	19.20	18.45
Space Jam: nuevas leyendas	20.05 i 22.20	11.45 (dg.), 15.10, 18.05, 20.05 i 22.20	19.40 i 21.50	15.55, 19.45 i 21.30
La purga infinita	20.20 i 22.30	17.55, 20.20 i 22.30	19.50 i 22.00	16.00, 19.35 i 22.00
Peter Rabbit 2: a la fuga (cat.)	18.00	11.25 (dg.) i 15.40	16.50	15.40
Tiempo	17.30, 19.35 i 22.30	11.20 (ds.), 11.50 (dg.), 15.45, 17.30, 19.35 i 22.30	17.30, 19.35 i 22.00	17.30, 19.50 i 22.00
El cover	17.25	15.40	16.55	-
A todo tren: destino Asturias	17.30, 19.00 i 20.45	12.00 (dg.), 13.25, 17.15, 19.00 i 20.45	17.15, 18.30 i 20.15	15.50, 17.35 i 20.15
Tiempo (VOSE)	22.30	22.30	22.00	22.00
Raya y el último dragón (3D)	17.20	15.00	17.10	16.30

LA GARRIGA

	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Alhambra				
Peter Rabbit 2: a la fuga (cat.)	18.45	17.00	17.00	18.45
El viaje de sus vidas	20.30	18.45	18.45	20.30
Space Jam: nuevas leyendas	16.30	20.30	20.30	16.30

GRANOLLERS

De divendres a dijous	
Ocine	
Space Jam: nuevas leyendas	16.00, 18.10 (dc. no), 20.20 i 22.30 / 19.30
Blackpink	18.30 (dc.)
Tiempo (Atmos)	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30
Jungle Cruise (Atmos)	17.00, 19.30 i 22.00
El viaje de sus vidas	16.00
Jungle Cruise	17.45 i 20.15 (dj. VOSE) / 16.00, 18.30 i 21.00
El cover	22.45
A todo tren: destino Asturias	16.00 i 17.45 / 18.45 / 20.30
Fast & Furious 9	19.30 i 22.15 / 18.00 i 20.45
Donde caben dos	16.00 / 20.30 i 22.30
Tiempo	17.15, 19.20 i 21.30
Viuda Negra	16.15 / 21.45 / 20.00 / 18.00
La purga infinita	16.30, 18.30, 20.30 i 22.30
Space Jam: noves llegendes	17.15
Peter Rabbit 2: a la fuga	16.15 i 18.15
Wrong Turn. Sendero al infierno	22.45
Operación Camarón	16.00
Expediente Warren: obligado...	22.15

SANT CELONI

De divendres a dijous	
Ocine	
Peter Rabbit 2: a la fuga	16.00
Space Jam: nuevas leyendas	17.45 i 20.00
Viuda Negra	19.30 i 22.10
Space Jam: noves llegendes	16.00
Jungle Cruise	17.00, 18.10, 19.30 i 22.00
La purga infinita	20.40 i 22.40
Tiempo	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30
Spirit: indomable	16.00
A todo tren: destino Asturias	17.45
Fast & Furious 9	22.00

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORIZONTALS: 1. Com el plural que ens adrecen a l'hotel del Passeig de Gràcia: ens hi tracten com reis. Gairebé boja del tot / 2. Fa de mal pautar, si es tracta d'atonyinar. Provoco els espermatozous / 3. Rock Zenze Roll. Barret perfecte per amagar-hi la birra. Quart de gram / 4. Que bonic que li queda sempre, al samurai! Acull part del material de desguàs / 5. De l'ós que altera el curs dels rius. Parlar català que fa xipollejar, trapella, la i / 6. Trident desmanegat. Nom geolocalitzable. Parets de la llar / 7. El monjo comediant. Desaré de qualsevol manera els palets de rajoles per assecat / 8. Vuit mesos de l'any. Sorprenent en sa insinuada sinuositat / 9. És un derivat de la sacarina, i s'ha acabat. Ona salvatge que ha mig tapat la Naomi / 10. És al pom com el batraci al bat. De tan badat com està podria provocar un rebot / 11. Orquestral Provatures in the Barc. Pesa'ls, i xarbotà'ls, i veuràs que són temporals. Pilota a l'olla / 12. Cabells al front dificultant la firma de l'operació. Ni romb ni brom: medusa / 13. I aquest és son gran mitjà. Un altre monjo, però aquest només fa teatre pels alumnes.

VERTICALS: 1. Dret de cuixa (amb petit blau inclòs) exclusiu de la Rosa de TV3. Quan col·loco no sopo bé / 2. Un altre blau, però aquest la Marçal el veia tèrbol. Perill de caiguda per culpa del consomé / 3. Advocat que jura i perjura. Estrany barem per mesurar l'antiguitat de la resina / 4. Ànima de pepa. Si es troba així és per culpa de la miosi. Rap escuat / 5. Sempre trobem que n'hi ha poc. Punxa decorativa en forma de pi que s'aguanta de miracle / 6. Faig a trossets la carn de pinxo. Urani dels Urals?: no, cabres munteses d'aspecte curial / 7. Pilar prim. Gasiveria, mesquina. Tan llis com sembla i tot sovint queda inclinat / 8. Posa un toc de passió en els records. En matèria de pirità és abundós. La més flamenca / 9. Hi queda el raïm un cop despenjat. Nadó que a cal veí s'amorra al porró / 10. Radical alquil a conservar en ampolla menorquina. De quatre grapes són més grans / 11. Retrogust de poniol. Per poder fer això, en canvi, el nadó s'ha d'amorrar al mugró. Rival inútil / 12. Eren bufons, abans de fer-se professionals. Encara es vanta a Ankara de son passat imperial.

SUDOKUS

AMIC

Ompliu la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: mitjana

	2	8		4	7	3	6	
	3						5	7
			6		8			
					6		4	
7		3			4			
2		4					8	6
5		7		8		6		9
		9	2			4		
		2					7	8

Dificultat: difícil

				4	2			5
	5	7				6		
8			9				7	
6				9		4	2	
	8		2		5			3
				6	4			1
		3	5					6
				8	3			7
7					1		4	9

SOLUCIONS

3	4	2	9	6	5	1	7	8
6	8	9	2	7	1	4	3	5
5	1	7	4	8	3	6	2	9
2	5	4	3	1	9	7	8	6
7	6	3	8	5	4	9	1	2
8	9	1	7	2	6	5	4	3
1	7	5	6	3	8	2	9	4
4	3	6	1	9	2	8	5	7
9	2	8	5	4	7	3	6	1

Dificultat: mitjana

5	7	8	6	2	1	3	4	9
2	9	6	4	8	3	5	1	7
1	4	3	5	7	9	2	8	6
3	2	9	8	6	4	7	5	1
7	8	4	2	1	5	9	6	3
6	1	5	3	9	7	4	2	8
8	3	2	9	5	6	1	7	4
4	5	7	1	3	8	6	9	2
9	6	1	7	4	2	8	3	5

Dificultat: difícil

1	M	A	J	E	S	T	I	C	B	O	J
2	A	T	U	P	A	R	O	V	L	O	G
3	Z	R	E	B	I	R	E	T	G		
4	Q	U	I	M	O	N	O	N	I	A	L
5	U	R	S	I	P	E	L	L	A		
6	E	T	O	P	O	N	I	M	L	R	
7	T	E	A	T	I	E	R	A	D	E	S
8	V	A	N	I	N	U	S	I	T	A	T
9	S	A	C	A	R	A	T	N	A	O	
10	P	O	M	A	C	I	O	B	E	R	T
11	O	P	B	L	A	P	S	E	S	O	
12	S	E	R	R	E	L	L	B	O	R	M
13	O	C	E	A	S	A	L	E	S	I	A